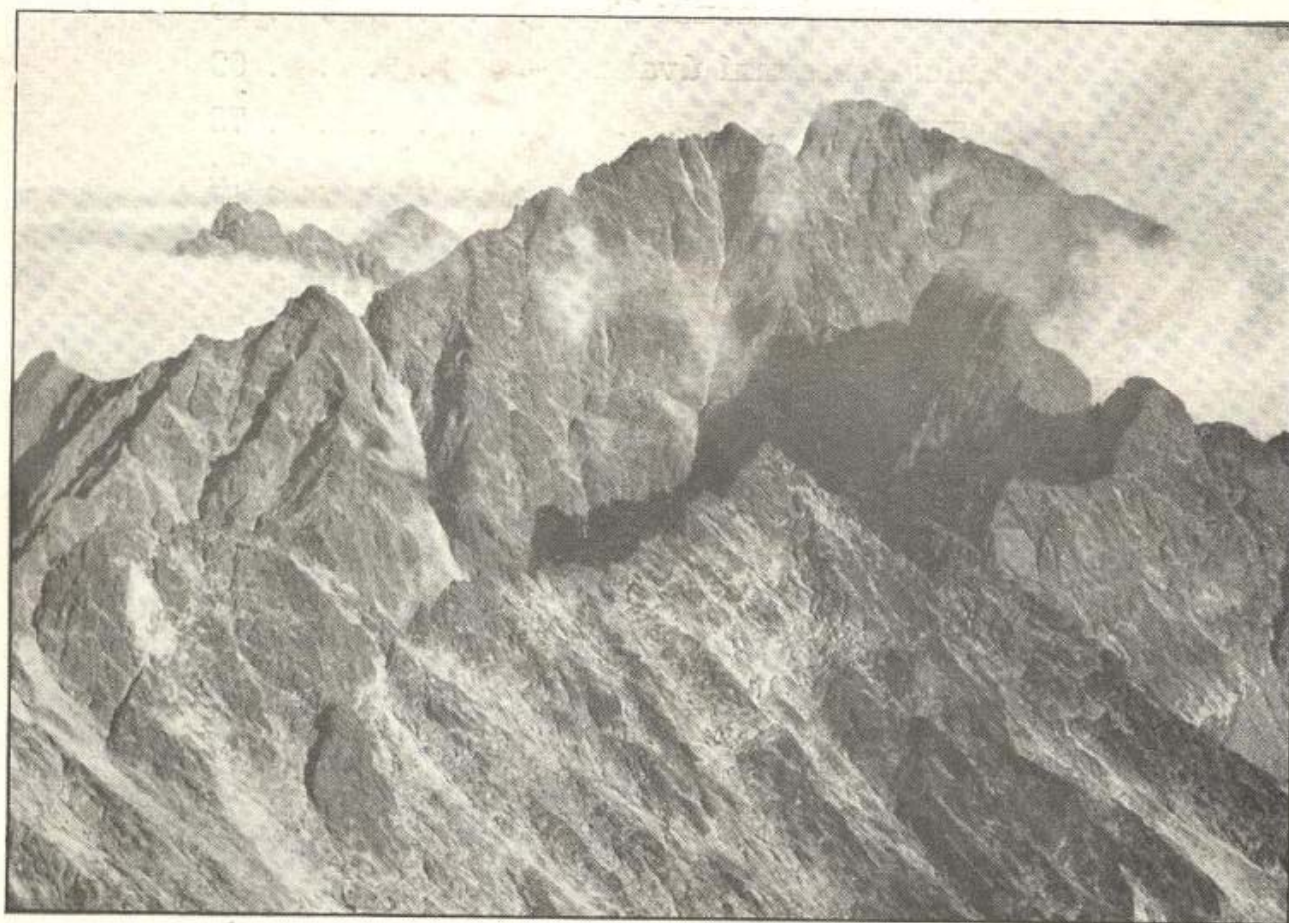

HOROLEZEC

VĚSTNÍK SVAZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCŮ
ROČNÍK I. (IX.) V Praze, dne 15. října 1947. ČÍSLO 4.

Vysoké Tatry: Gerlach, pohled od Dračího štítu.

(Foto Dr B. Schütz.)

Obsah:

Jaromír Šádek: Francouzská škola	57
Ant. Veverka: Mezinárodní sjezd výkonných horolezců v Chamonix 1947	65
Karel Šulc: Posezonní úvaha	69
Zprávy svazové	73
Horolezecká kronika	74
Horská literatura:	
Dr Karel Kučera: Česká horolezecká literatura do roku 1946	77
Dr Karel Kučera: Britská horská literatura (po- kračování)	78
Zprávy redakční	80

H O R O L E Z E C

VĚSTNÍK SVAZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCŮ

ROČNÍK I. (IX.)

V Praze, dne 15. října 1947.

ČÍSLO 4.

J. Š.:

Francouzská třída

Československého alpistu, odchovance domácích lezeckých terénů z dob válečných — jehož čínorodé přátelství s velehorami nemůže tedy trvat dosud příliš dlouho — překvapí ve francouzských Alpách maximální volnost všeho horolezeckého počínání. Jaký to rozdíl! Na jedné straně téměř v zákon vypracovaný způsob jištění prvního z lanového družstva, důraz na čistotu stylu a poctivost ve volbě prostředků (»bez námitek«), systém pravidel, činící z našeho lezeckého sportu činnost relativně bezpečnou, na straně druhé pravidlo jedno: co nejrychleji k vrcholu. Jakkoli. A první se nejistí vůbec.

Nabízí se nám nyní otázka, jak reagovati na fakta v cizině sesbíraná. Přijmout francouzský způsob bez výhrad? Odmítnout? Přizpůsobit? Zdržme se prozatím předčasných závěrů: nebudeme-li ztrnule lpěti na svých dogmatech a budeme-li ochotni kriticky zhodnotit vše nám nové (nepřijímajíce však zároveň slepě techniku, vytvořenou pro prostředí úplně jiné, jenom proto, že pochází z Alp), budeme svědky vývoje, který nám sám odpoví: to a to se hodí do našeho terénu, to a to však nevyhovuje horolezecké soustavě neznající alpismus z povolání. Je snad možno dobrati se téhož výsledku různými způsoby, na jeden vrchol může vésti i více cest...

★

Následujících několik odstavců má sloužit jako ilustrace francouzského stylu; tak se nám letos o prázdninách jevil.

Deštivý srpnový den v Chamonix. Hotel naproti nádraží, sídlo francouzské státní horolezecké školy. Lionel Téret, jeden z nejlepších francouzských horolezců, vyprovokován nejprve

k vyprávění o obtížích, naskýtajících se při výstupu severní stěnou Eigeru, takto se rozhovořil:

»Nejsme žádnými neobyčejnými lezci, to Pařížané, cvičící na pískovcových skalách u Fontainebleau jsou po této stránce mnohem dokonalejší, náš úspěch vězí spíše v rychlosti, s jakou postupujeme. Věci, které se dříve dělaly s bivaky, děláme my za jeden den. Genius francouzského horolezectví je tedy rychlost a ta je umožněna tréninkem, novým lehkým náradím a pružnou technikou: chodili jsme až 9 hodin po Masivu bez zastavení, t. j. bez jediného sousta a doušku během cesty. Na tuře s bivakem vážil náš společný batoh 12 kg se vším všudy, t. j. jídlem a výstrojí pro nocování; vařič nenosíme. Skoby, jež jsme našli v severní stěně Eigeru po Němcích, nám byly k smíchu: proti našim to byly železné klacky. Při těžkém výstupu ve skále leze první, kdežto druhý, zatěžkán batohem, si usnadňuje výstup šplháním po laně. V ledových partiích nese jeden cepín a druhý kladivo do ledu: oba nástroje mají nestejně dlouhé zamenitelné rukojeti, takže první má k dispozici 4 kombináty: krátké kladivo, dlouhé kladivo, krátký čakan, dlouhý čakan...«

Poznámky k výzbroji a výstroji:

Pro běžnou vysokohorskou turistiku se používá ve Francii obuvi s velkými železnými hřeby s dlouhou hlavou, jež jako paprsky lemují podešev; ocelové kování (na př. »Tricouni«) je poměrně v nemilosti — vytýká se mu klouzání na žule — zato se však u činných horolezců enormně rozšířily gumové podrážky, nazývané dle značky prvních výrobků importovaných asi před deseti lety z Itálie »vibramy«. Vibramy jsou z tvrdé gumy (nebo náhražky) silné asi 5 mm, z níž vystupují asi 8 mm vysoká žebra směřující kolmo k obvodu; připomínají poněkud protektory automobilových plášťů. Vyskytují se v několika kvalitách: měkčí mají větší přilnavost, tvrdší déle vydrží; na boty se nalepí a přišroubují. Stojí asi 200 Kčs. Výhody vibramů spočívají v tom, že dávají botám jednu vlastnost lezeček, jež takto vylučují (pokud se jich dá ovšem použít ve vysokohorském terénu bohatém na vysněžená místa) a snižují tím jednak váhu horolezcova nákladu, jednak získávají čas, ztracený dříve přezouváním: výborně drží na skále (žule) i mokré. U poměru ke kováčkům jsou boty s vibramy lehčí, na sněhu drží stejně, jsou však nepropustné pro vodu; tím, že tlumí nárazy, činí kauču-

kové podešve chůzi měkčí a šetří tak nohy, trpící zvláště skoky při rychlých sestupech v lehkém terénu. A to vše těsně souvisí s možností většího výkonu. Hledá-li horolezec obutý v kovácích hlinu, drn a šterk ke zmírnění tvrdosti dopadu, skáče jeho kolega s vibramy naopak s kamene na kámen; získává čas a méně se unaví na lehkých místech a zvyknuv si, vystupuje snadno i úseky těžké: cit v nohách mu totiž chybí, ale lezte bos ve výšce 4000 m! — Na ledu vibramy nedrží; to však Francouzům nevadí, a, je-li tura převážně skalní, nechávají železa stejně doma, berouce pouze jeden cepín pro družstvo na sekání stupů v strmějších ledových svazích. Na trávě klouže guma rovněž, což však také nevadí, neboť všechny větší tury se konají ve výškách, kde již neroste vůbec nic.

Sáhnou-li francouzští alpisté tedy vůbec někdy k lezečkám (a činí tak na cvičných skalách a některých lezecky nejtěžších výstupech, jimž říkají po italsku »sesto grado superiore«), považují za nejlepší basketballové plátěnky — »kedsky«.

Mačky (chceme se totiž vyhnout zbytečnému psaní otrockého překladu z němčiny — stoupací železa — známe-li užívaný výraz slovenský), vyráběné pod značkou »Simond et Charlet« v továrničce u Chamonix, mají hroty tvaru trojúhelníkových čepelí a jsou z velice tvrdého materiálu: na turách smíšených se v nich totiž hojně chodí a leze po skále; zvykne-li si člověk, jde to docela dobře a hlavně se nemusíte neustále přezouvat. »Pamatujte, „les crampons“ se vždy obouvají proti svahu. Nemá smyslu zbytečně se unavit,« začíná každou lekci Armand Charlet. On a André Tournier měli lehké mačky s krátkými zuby a posuvnými čelistmi, konstruované speciálně jako doplněk ke gumovým podrážkám na lehčí nástupy po ledovci. Viděli jsme též prototyp maček z lehké slitiny se zapuštěnými ocelovými hroty.

Paul Payot, theoretik školy, přednáší: »Cepín má býti dlouhý asi jako polovička výšky jeho majitele; je však tendence používatí čakanů spíše kratších v souvislosti s jejich bohatším využitím. Moderní francouzský „piolet“ má čepel sice širší, ale tenčí na rozdíl od obyčejných, jejichž čepel má na průřezu spíše podobu čtverce. Onen tvar mu dovoluje pronikání do ledu, aniž by jej drtil; odkrajuje namísto pouhého tříštění. — Vysokohorští lyžaři používají cepín dlouhý pouhých 60 cm nebo mají čakan se skládacím topůrkem vejdoucí se snadno do batohu.« Tyto nástroje, právě tak jako sourozenci: kladivo do ledu —

cepín se zaměnitelnou rukojetí, se však po určité době v zámku viklají. Poutka na svých cepínech vůdci ze Chamonix nikdy nenosili: brání prý rychlému střídání v rukou. — Při sekání stupů se skutečně nedala srovnat práce se štíhlým nářadím francouzským a neohrabanými břevny našimi (t. j. staršími francouzskými, německými, rakouskými či švýcarskými typy).

Pletená lana, ačkoliv jsou pružnější a ohebnější, jsou opouštěna, protože jejich vnitřek nemůže být kontrolován; mají tedy Francouzi lana kroucená o průměru 10 mm. Slaňovací šňůry jsou dlouhé 50 m, silné 7 mm. Nylonových lan se dosud příliš nepoužívá; vytýká se jim přílišná elasticita (jež však kromě jiných faktorů podmiňuje jejich obrovskou pevnost v trhu), snazší opotřebovatelnost a hladkost: Prusíkovy uzle na nich nedrží. S druhé strany se praví, že opotřebování povrchních vrstev lana příliš nevadí, protože vlákna lanem probíhají — na rozdíl od vláken konopných a jiných — bez přerušování. Jejich velkou předností (kromě pevnosti) je nepatrná adsorpce vody, dokonalá ohebnost i ve stavu úplně mokřem a odolnost vůči hnití. Kromě toho je nylon materiál výrobně velice pružný, to jest jeho fyzikální vlastnosti se dají v určitých mezích obměňovat; a tak se můžeme těšit, že se nám jednoho dne dostane lan, jež budou vyhovovat po všech stránkách. V Lyonu stojí 1 m pleteného nylonového lana o průměru 10 mm asi 17 Kčs.

Skoby, používané především k umožnění či usnadnění lezení, jsou vesměs lehčí a drobnější než naše; nejmenší skoba má čepel dlouhou 3 cm o průměrné síle 1 mm. Skoby do širších trhlin jsou z plechu stejně silného, mají však na průřezu tvar U, aby byly lehčí než skoby z materiálu plného při stejné pevnosti na ohyb. Uzlů ani smyček se k jištění neužívá: jednak proto, že se vůbec na jištění prvního neklade zvláštní důraz, jednak na to není při francouzském tempu čas ani příliš vděčný terén.

Zařízení pro bivač se skládá především z malého vaku pro nohy, prošíváné bundy přiléhající ke krku a na zápěstí a případně spacího pytle; to vše je plněno prachovým perím. Na nohy se ještě navlékne »sloní noha«, nepromokavý pytel sahající do pasu a přes vrchní partie těla se natáhne dlouhá (ke kolům) větrovka z téhož materiálu jako »sloní noha« (gumovaná tkanina). Větrovka je tak volná, že se do ní vejde asi 1 m dlouhá nafukovací žíněnka pod záda a že dovoluje volný pohyb rukám, jež přitom nevězí v rukávech. Některé součásti této výbavy se mohou přirozeně použít i během tury; v tom případě

se větrovka navléká přes batoh. Váha všech těchto věcí, jež ovšem každý horolezec nevlastní, nemá přesahovati 2,5 kg. Výběr prachových spacích pytlů není ani v Paříži dosud příliš velký; nejkvalitnější — z nylonu — stojí asi 1700 Kčs. — Používání Žďárského pytle se ve Francii příliš nerozšířilo: shromáždění celého lanového družstva pod jednu střechu vyžaduje přece jen určité místo, o něž bývá v leckteré stěně nouze; funkci Žďárského pytle zastává tu zmíněná větrovka, kryjící v sedě i nohy.

★

Poznámky o technice:

»Les gendarmes« — žandarmy jsou štíhlé skalní monolithy, zdobící zhusta horské útvary ze skupiny Montblanku; některé hřebeny (»Les Périades«) se jimi doslova ježí. Mnohé z těchto žulových špiček nejsou dosažitelné vůbec, jiné pouze pomocí lana, vrženého raketou či u nižších přehozeného rukou. Stejně techniky se používá ku překonání jinak nezdolatelých míst i na jehlách větších (Aiguille de la République, Aiguille de Roc). Další umělé pomůcky jsou skoby a dřevěné kolíky, zatloukané do širších trhlin; stupačky při tom užívané mají dvě plechové příčky z lehké slitiny. Na některé žandarmy se ovšem také leze bez pomůcek. — Velké možnosti dává cepín: protože jeho čepel je mírně zahnutá k topůrku a svírá tak s ním úhel o něco menší než 90°, je možno se jím zachytiti a to hodně vysoko; a stojíte-li ještě na hlavici vztyčeného cepínu partnerova a prodloužíte-li si ještě poněkud tento žebřík dalším čakanem (vraženým bodcem do speciálního čtverhraného otvoru v lopatce nástroje předcházejícího), tu máte již »postavení« vydatné. Podobných triků je někdy zapotřebí při zdolávání »rimayí«, trhlin na rozhraní skály a ledovce. Armand Charlet využívá lopatku svého cepínu tak, že ji vzpříčuje v jemné trhlíně při výstupu na jakousi jehlu.

★

Několik výseků z lezení:

Solidní hrubě zrnitá žula. Nohy bezvadně drží. Těsný kominěk několik metrů, jemný travers vlevo, dlouhý šikmý sokolík s báječně ostrou hranou, kout a... »Dost, konec lana.« — »Tak popolezte za mnou.« Patnáctimetrové lanové délky na Armand Charletově variantě úhlopříčny západní stěnou Gréponu prostě nestačí a tak dvojice stoupá současně na úseku IV. stupně těžkosti.

Carmichaelova cesta na Aiguille des Pélerins. Nedokonalé přirozené stanoviště — tedy skoba. Stačí na zajištění trojčlenného družstva. »Poslední ji vytluče«, skoby jsou i ve Francii drahé. Urban třímá kámen, při první ráně jej však rozbije. Chápe se tedy skoby pravicí, trhne vpravo, trhne vlevo a »fichtl« je venku.

O kus dál: »Vidím skobu. Říkám si, jsem přece v Alpách a zde to patří k dobrému tónu: natáhnu se tedy na ni — a zůstala mi v hrsti.«

Při výstupu na Aiguillete d'Argentières ke mně připlula po laně »U«-skoba i s karabinou. Je třeba poznamenat, že to byla skoba stará a že si nad ni zatloukl Téret svou; ta spodní mu ujela, jak na ni šlápl.

Maškův deník: »Aiguille Du Jardin. . . . Po jednom velmi těžkém úseku v příšerně rozlámané stěně, kde vše hrozilo spadnutím, dostáváme se na pilíř, nad nímž se zvedá asi dvacetimetrová stěna končící v převisu, s mála stupy a chyty asi tak do poloviny, ale dál nic. Téret se bez dlouhého rozvažování dává do lezení, ale dál než do poloviny nemůže: příležitost k zatlučení skoby žádná, i odpíná pásek a jistěn přes tuto součást oděvu upevněnou na skalním hrotě odvažuje se sestupu s tohoto ošemetného místa. Od té doby chodil v kalhotách přepásaných důkladným provazem . . .«

„Aiguille Du Moine“, východní stěna, první zlezení roku 1945, od té doby jen asi 10 výstupů. Je to prý jedna z nejobtížnějších moderních věcí v Alpách, sem si tedy chodí nejlepší lezci ověřovat své síly. Že to bude těžké, to jsem viděl již dole: Téret se navázal na dvě třicetimetrová lana a udělal jednu věc, kterou se naučil od nás — uvázal si lana místo do pasu vysoko kolem prsou a zajistil je tam šlemi z konců lan. Tak přece uznal naše argumenty!

. . . Začalo to asi třicetimetrovým sokolíkem a pak se střídal jeden druh lezení s druhým. Tady snad ani žádné zajištění neexistuje; zprvu jsem se bál, ale pak jsem si zvykl. Bylo zde hodně velice nebezpečných míst, kde jsem svému prvnímu povoloval lano sám nezajištěn; jinde opět Téret míjel bez povšimnutí skoby zanechané našimi předchůdci — snad, aby dokázal svou jistotu? . . .«

Během letošního léta bylo Chamonix svědkem asi dvaceti smrtelně končících katastrof. Jak dalece spadá vše na vrub ne-

bývalých pádů kamení, dosud nevíme. Nutno také podotknout, že v Chamonix se promenuje po ledovcích kde kdo.

★

O t e m p u a o m e n t a l i t ě :

»Přelezl jsem poslední dlouhé velice namáhavé místo, za nímž již následuje snadné stoupání,« pokračuje Mašek ve svém deníku, »a učiniv s vypětím všech sil závěrečný krok, vidím Téréta, zatím odpočínutého, uhánět k vrcholu; mít tenkrát nůž, tak jsem ta lana přeřízl...«

Zkušeni vůdci praví: »První z karavany jde pomalu, druhý jde rychle a třetí utíká.« A tak je tomu vždy: instruktor vystoupí obtížný komín a nahoře si sedne, aby vás jistil; sotva se k němu dosoukáte, je již na odchodu a nezbývá vám, než si za ním pospíší. A což teprve, jdete-li jako třetí a k tomu při sestupu! Slézáte zády ke skále poměrně obtížné místo. Vaši dva přátelé již zatím postupně sestoupili a zvolna odcházejí — až trhnutí lanem vám připomene, že s nimi máte cosi společného. Čas, který tedy nad každým obtížnějším místem ztrácíte čekáním na své druhy, se vám vždy dole vymstí: musíte se dát do běhu. Raději chodte první!

Vzpomínám na Grépon: v 9 hodin ráno již bylo po tuře. Nahoru jsme vyběhli a přes vrchol se doslova převalili: vystoupivše od západu, upevnili jsme smyčku na provlečení slaňovacího lana kolem nohou hliníkové Panenky Marie (již tam chamonixští vůdci kdysi vynesli), a již jsme s druhé strany sjížděli. Kdybych neznal Grépon z četných fotografií, nevěděl bych dosud, jak jednotlivé části jeho spletitého hřebene vypadají. Během sestupu začalo chumelit jako o vánocích a to jsem teprve dobře poznal, jak Charlet umí vykračovat. »Nestojíme příliš o dokonalé lezení; slabší lezec, pohybující se však rychle v lehkém terénu a manévrující lanem dle našich pokynů, může se s námi vydati na nejtěžší tury.«

V tomto bodě si dovoluji nesouhlasit: vystupovali-li jsme letos jako poslušní žáci připoutáni ke svým instruktorům, nehodláme tak činit napříště a chceme se i v Západních Alpách pohybovat na vlastní pěst, inspirováni podnikavostí Poláků či našich kolegů z »Collége d'Alpinisme«. Jakýmsi příslibem budíž pokus o překročení Masivu, řady to čtyř čtyřtisícovek (Dome du Gouter, Mont Blanc, Mont Maudit, Mont Blanc du Tacul), ve dvou, narychlo pořízený v hodinu dvanáctou s improvisovanou

výstrojí a vypůjčeným náradím, jenž se sice z důvodů převážně klimatických zdařil jen zpola (končili jsme na Montblanku), dveře nám však již nechal otevřeny...

Naše poměrně malá alpská tradice není, bohudík, toho rázu, aby nám sugerovala postoj masy amatérů, sjíždějících se do Západních Alp s rovnítkem mezi »hory« a »vůdce« již předem položeným, naše — tedy v tomto smyslu nezkažená — horolezecká obec je prosta mentality, vyjádřené snad výstižně výrokem jednoho francouzského druhá: »Vždy raději půjdu s vůdcem na turu těžší, než abych se sám lopotil a bloudil na tuře lehčí.« Jaksi staře nám znějí řeči mladých Belgičanů o desetitisících za několik tur vydaných a šedivá se nám zdají řemeslná stanoviska vůdců; řemeslná jsou proto, že se zde jedná především o výsledek, kdežto sportovci jde o činnost samu, o to »jak«. Onen vám bude vypočítávat holé vrcholy, tento vychutnává v duchu znovu a znovu různé posice, použité během lezení, jež v něm vyvolávají pocit ne-li větší jistoty, tedy jistě většího uspokojení než chůze po pevné zemi.

Má-li býti řečeno ještě něco o energetické úhradě vykonané práce, nutno přiznat, že na jídlo si Francouzi potrpí. Vlekli jsme s sebou na chaty vždy nejrozmanitější zásoby, o něž jsme mnohdy ani sami nestáli: zasednout ve výši 2500 m ke stolu s mnoha chody je sice pěkná věc, ale neste po ledovci krosnu s rajčaty, melouny a hlávkovým salátem nebo demižon vína!

Během tury jsme se posilovali od pradávna doporučovanou krmí: ořechy, hrozinkami a čokoládou, nesnědl-li vám totiž příděl kamarád, mající právě službu u »kuchyně«.

Recept na »bivakovou polévku chamonixských horalů« (Payot): voda, do níž se přidá vše, co je po ruce; sýr a víno jsou podstatné součásti (odvozeno patrně od alpského pokrmu »Fondu«). Polévka se vaří tak dlouho, až lžíce do ní ponořená stojí. Jedenkrát jsme takovouto lahůdku měli: na Refuge du Plan de l'Aiguille došla totiž voda a polévka nám zhoustla. Lžíce v ní nestála, protože se nedala zabodnout, a tak jsme se do polévky pustili nožem.

Pijete-li vodu z tajícího ledu či sněhu, vyprávějí vůdci jakousi legendu o její nestravitelnosti; vyslovujeme důvodné podezření, že se tu jedná o propagaci alkoholických nápojů. Sami jsme podobné vody vypili džbery a strávili jsme ji dokonale.

Hovoří-li se již tedy o jídle, je na místě poznámka, že na rozloučenou byla pořádána velká večeře — neboť i náš kurs jednou skončil. Na velikém dortě bylo napsáno: »Čest horolezcům z ciziny«; nejvíc bodů ulovil totiž Mašek...

★

Za tři neděle po odjezdu z Chamonix jsem se v Paříži dozvěděl, že André Tournier, vedoucí instruktor naší školy, překonal právě loňský rychlostní rekord Frendo-ův v severní stěně Petit Dru.

1935 — Pierre Allain, první výstup.

1945 — po prvé bez bivaku.

1946 — Frendo za 9 hod.

1947 — Tournier za 5 hod.

Kdo dřív?

A. Veverka:

Mezinárodní sjezd výkonných horolezců v Chamonix 1947

ORGANISACE

Svaz čsl. horolezců vyhověl pozvání Club Alpin Français, který uspořádal ve dnech 20. VII.—9. VIII. 1947 v Collège National de Ski et d'Alpinisme v Les Praz des Chamonix mezinárodní sjezd výkonných horolezců a rezervoval na něm Československu dvě místa, a vyslal na sjezd své členy Vladimíra Procházku a Antka Veverku.

Účelem sjezdu bylo dáti výkonným horolezcům jiných národů možnost podnikat za výhodných finančních i stravovacích podmínek tury ve skupině M. Blancu. Finanční podmínky byly skutečně neobyčejně výhodné: celodenní pense činila 150—165 Fr., t. j. asi 70 Kčs. Kromě toho se naskýkala po prvé po válce příležitost k delšímu zájezdu do Alp a k treningu a zdokonalení v technice ledových výstupů. K uskutečnění tohoto zájezdu, který byl výsledkem obětavé práce mezinárodního tajemníka Svazu čsl. horolezců, přispělo značnou měrou ministerstvo škol-

ství a osvěty, sektor C, jemuž budiž na tomto místě vzdán srdečný dík.

Kromě Francouzů účastnili se sjezdu zástupci 6 národů: 5 Angličanů, 4 Belgičané, 2 Čechoslováci, 4 Italové, 3 Rakušané a 4 Švýcaři. Neprijeli pozvaní a ohlášení Poláci. Nejzkušenějšími účastníky byli Rakušané, neboť jejich jména jsme před válkou čítali mezi členy himalajských a kavkazských výprav: Mariner má za sebou četné prvovýstupy v Bernských a Stubaiských Alpách, r. 1935 účast ve Schwarzgrubrově výpravě do Kavkazu; Spannraft — 1935 Kavkaz, 1938 I. rakouská výprava do Himalaje Garhwalu, kde dosahuje Chandar Porbat, 6.728 m, a Mandaru Parbat, 6.198 m; Erwin Schneider — r. 1928 účast v ruské výpravě do Pamiru, vedené Rusem Gorbunovem, r. 1930 v Dyhrenfurthově výpravě na Kandžendžöngu, 8.579 m, 1934 na Nanga Parbat, 8.114 m, kde s Aschenbrennerem dosahuje výše 7.800 m. Všichni ostatní účastníci sjezdu podnikali už výstupy v Alpách a žádný z nich nebyl ve skupině M. Blancu po prvé. Mezi touto horolezeckou elitou byli jsme tedy doslova pravými nováčky.

Základnou horolezeckého podnikání byla zmíněná už Collège v Les Praz, odkud účastníci vystupovali do horských chat, z nichž podnikali většinou jednodenní tury a ještě téhož dne sestupovali do Les Praz, aby po 1—1½denním odpočinku s novými zásobami jídla odcházeli na další tury. Tyto sestupy po tuře do Les Praz byly příčinou, že většina skupin vykonala za 14 dní — 3. týden bylo špatné počasí — nejvýše 4—5 tur. Velmi únavné byly sestupy, neboť po dosažení vrcholu bylo nutno sestoupit nejméně 3.000 m, s M. Blancu 3.800 m (Chamonix leží ve výši 1.000 m). Tuto nevýhodu vyvažovala možnost dobrého a laciného zásobování na tury a řádného odpočinku a spánku, což nebylo na přeplněných chatách možné.

POČASÍ

Z 18 dní pobytu pouze 1 byl deštivý, a to poslední, kdy jsme odjížděli. Jinak bylo denně slunečno, asi dvakrát přešla deštivá přehánka. Po našem příjezdu v noci z 19. na 20. VII. napadl v polohách nad 3.600 m sníh, který o den oddálil začátek naší horolezecké činnosti. Po dlouhé periodě pěkného počasí, nastala 5. VIII. změna, pršelo, a protože trvale klesající tlakoměr nedával naději na zlepšení, většina účastníků sjezdu se rozjížděla domů.

ZDRAVOTNÍ STAV

Díků dobrému počasí nepocítili jsme vůbec obvyklých zjevů zhoršeného stavu zdraví jako následek špatného počasí: odřených nohou z mokrých bot, bolesti zubů, nastuzenin, angin a p. Jedině při první tuře, výstupu na M. Blanc, z nedostatku aklimatisace — podnikli jsme jej 3. den našeho pobytu rovnou ze Chamonix — projevila se na nás horská nemoc: hučení v uších, žaludeční nevolnost a ztížené dýchání, kteréžto příznaky ihned pominuly, jakmile jsme sestoupili na výšku 4.000 m. Na dalších turách jsme už nikdy horskou nemoc nepocítili. Z toho plynoucí poučení: pro nás, kteří přicházíme bez trainingu do čtyřtisícových výšek, je třeba několikadenní pozvolné aklimatisace. Ta ovšem nebyla v našem případě možná, když jsme museli vždy sestupovat až do Chamonix.

ZISKY

Prošli jsme důkladným trainingem v terénu ledovcovo-skalním, v sekání stupů v tvrdém ledu a osvojili si techniku želez na strmých ledovcových svazích. Po tělesné stránce výstupy do chat, vyžadující často překonání 1.200 až 1.500 m výšky, druhého dne dalších 1.000 až 1.500 m na vrchol a 3.000 až 3.800 m sestupu byly výborným trainingem vytrvalostním. Obvykle jsme byli 17 až 19 hod. na nohou, jednou také 26 hod., kdy po výstupu na Aiguille du Dru, nechtíce trávit noc bez spánku v přeplněné chatě Charlet, dali jsme přednost celonočnímu sestupu, při němž jsme přešli ledovec Mer de Glace v úseku, plném trhlin. Seznámili jsme se se zákraními pravidly pochodu po ledovci a hledání přechodu v labyrintu seráků, při čemž jsme získali poznatek, že ráno lze snáze nalézt na tvrdém ledu stopy hrotu cepínu a želez než odpoledne a večer, kdy povrch ledu taje a stopa po družstvu, které přešlo třeba půl hodinu před námi, úplně mizí.

Vykonali jsme 7 namáhavých pochodů, poznali 6 ledovců, z nichž nejčastěji jsme přecházeli Mer de Glace neboli Géant, dlouhý 7 km a široký $\frac{3}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ km, který jsme přešli v celé jeho délce. Vystoupili jsme na 4 čtyřtisícovky a 2 štíty přes 3.700 m.

Jeden den přihlíželi jsme cvičení v záchraně a dopravě zraněného v horách, které pro účastníky sjezdu a kursisty obou horolezeckých škol v Les Praz i v Chamonix a horolezecké školy vojenské uspořádali Rakušané, Švýcaři a franc. instruktoři. Cvičení bylo velmi zajímavé a seznámili jsme se při něm s četnými,

pro nás neznámými záchrannými prostředky, používanými rakouskou záchrannou službou.

Navázali jsme četné přátelské styky s Francouzi, Švýcary a hlavně Rakušany, kteří slíbili pomoc a informace v případě čsl. zájezdu do rakouských Alp.

KRONIKA

19. VII. příjezd do Les Praz po 2^{1/2}denní cestě z Prahy, 20. VII. odpočinek, v horách nový sníh po noční bouři, 21. VII. odchod do hor, nocleh v chatě na Aiguille du Goûter, 3.816 m, 22. VII. přechod 4 km dlouhého hřebene Aiguille du Goûter, 3.843 m, Dome du Goûter, 4.309 m a M. Blanc, 4.810 m, sestup přes ledovec Bosson do Les Praz, 23. VII. odpočinek, 24. VII. výstup na chatu Couvercle, 2.698 m, nocleh, 25. VII. Aiguille Verte, 4.121 m, Whymperovým kuloárem do ²/₃ a pak J hřebenem, sestup do Les Praz, 26. VII. odpočinek, 27. VII. výstup do chaty Charlet, 2.841 m, na ledovci Charpoua, nocleh, 28. VII. J stěnou Aiguille du Dru, 3.733 m, sestup toutéž cestou 400 m slaňováním, noční sestup do Les Praz, kam příchod 29. VII. ráno, 30. VII. odpočinek, 31. VII. výstup na chatu Requin, 2.516 m, nocleh, 1. VIII. Dent Géant, 4.014 m, od JZ, sestup do Les Praz, 2. VIII. odpočinek, 3. VIII. další den odpočinku, neboť A. Veverka pro zranění na koleně není ještě schopen tury, 4. VIII. záchranné cvičení na Breventu, 2.525 m, počasí se horší, 5. VIII. dešť, nepohoda, odjezd domů.

POZNATKY A ZÁVĚR

Během pobytu a na turách získané zkušenosti lze shrnout v následující body:

1. Zimní horolezectví ve Vys. Tatrách je znamenitou školou přípravy pro Alpy. Velmi těžké tury ledové jako Aiguille Verte byly pro nás jen namáhavými, protože tatranský terén sněhovoskalní je mnohem těžší po stránce technické. Je třeba, aby čsl. horolezci podnikali více zimních výstupů ve Vys. Tatrách, dlouhých, po případě s bivakem.

2. Překonávání značných výškových rozdílů jak při nástupech do chat, tak při výstupech vlastních, a práce ve výšce přes 4.000 m vyžadují dokonalé formy tělesné. Horolezecká příprava z Vys. Tater nestačí. Tury alpské jsou výkony siláckými, vytrvalostními, a proto velmi unavujícími, kladou značné poža-

davky na tělesnou kondici, a proto je nutno propagovat stálou sportovní přípravu horolezců pod lékařským dozorem. Vytrvalé přespolní a lesní běhy, dlouhé tury lyžařské i běžecké disciplíny lyžařské, celodenní výlety cyklistické a denní gymnastická cvičení doma jsou vhodnou přípravou pro dlouhotrvající výkon v Alpách, aniž by došlo při něm k větší únavě.

3. U čsl. horolezce, znajícího jen V. Tatry a přicházejícího po prvé do Alp, může snadno dojít k jistému zklamání. Ne-nachází tu jednak ony činitele, které tvoří těžký výstup tatranský, a za druhé bývá unaven turami čistě ledovcovými. Není tu bohaté tvárnosti skalního terénu tatranského, jednotvárný, nudný pohyb v ledu unavuje. Tím si lze také vysvětlit, že většina výstupů nám trvala mnohem déle než místním horolezcům, scházela nám aklimatisace a dovednost rychlejšího pohybu na ledě, chyběl onen psychologický osten, který dává v ustavičné změně situace tura skalní. Tento nedostatek jistě pomine po delší praxi v ledu.

4. Francouzské Alpy, zejména skupina M. Blancu, jsou pro čsl. horolezce nejvhodnějším terénem k získání všestranného tréninku v ledu. Čsl. horolezectví po stránce ledovcové techniky stojí dosud daleko za horolezectvím států, vedoucích v tomto sportu. Není to nic divného, uvážíme-li, že nemáme vůbec vhodných domácích terénů. Je proto nutná se strany Svazu čsl. horolezců systematická akce k odstranění tohoto nedostatku, jejímž ovocem by byly každoroční výpravy do Alp, které by měly formu stanových táborů a v programu zejména bivakování bez použití noclehů v chatách. Jen vážný, tvrdý a opravdový trénink v alpském ledu může přiblížit čsl. horolezectví k úrovni horolezectví evropského.

K. Šulc:

Posezonní úvaha

Letní sezona 1947 ve Vysokých Tatrách se myslím zcela zdařila. Počasí jakž takž příznivé, několik dní překrásných, jak již v Tatrách bývá, vyživovací situace dobrá. A jak se osvědčili návštěvníci? Mám při tom na mysli turisty a horolezce s výší pobytu nad 1.500 m.

Někteří lidé se blíží k horám skoro se zbožnou vroucností jako k místům, po kterých dlouho toužili, a tak samo splnění jejich touhy je pro ně svátek. Považují se v horách za hosty a chtějí být hosty dobře vychovanými. Bylo by si přát, aby jich byla většina. Jak to vypadá, je jich málo. Jiní si vyložili po svém heslo »na horách je volnost« a chovají se podle toho. »Vítězství« nad sebemenším kopečkem oznamují pokřikem, který chce být napodobením tyrolského jodlování — a běda, z necvičených hrdel se řine v podobě tak asi řihání. Tyto hlučné upozorňují na článek v předválečném Věstníku KAČs, kde autor podtrhuje, že »v horách mluví jen Bůh v dunění hromu«. — Jinak zcela chápu, že vnímavý člověk chce dát průchod svým citům, povznesení svého srdce. Zpěv má být jen tehdy takovým projevem, je-li to opravdu zpěv. Zpěv a řvaní jsou přec jen trochu odlišné. Někteří lidé vynikají nemístnou důkladností, s níž označují místa svého pobytu. Haldy plechovek a papírů na vyhlídkových bodech to potvrzují. Rafinovanější obdivovatelé přírody »krášlí« plechovkami mělčiny kouzelně čistých ples. Zdají se jim asi příliš fádní. Další turisté jsou specialisty na »přímé cesty«. V domnění, že pracně a s velikým nákladem vybudované serpentiny horských cest jsou jen pro dýchavičné staříky, zkracují cesty a pomáhají tak vodám a lavinám, aby je zcela zničily. Tyto návštěvníky upozorňují na tabulku »stavať ťažko, ničiť ľahko« v Mengušovské dolině, a na italské přísloví, že »kdo jde volně, jde i zdravě a daleko dojde«. Touží-li pak opravdu po nových, nezchozených cestách, najdou dost možností na tatranských hřebenech a stěnách. Má to jednu nevýhodu, tam se totiž vítězné jodlování někdy mění v usilovné supění. — O lidech, kteří rvou protěž, enciány a kteří by nejraději odnesli půl horské přírody s sebou, aby ji pak pohodili do prachu cest v údolí, ani nemluví. Ty by měl prohánět SNB. — V přímo hříšném ničení a hyzdění horské přírody se u nás jeví nedostatek horské tradice. Musíme s politováním uznat, že v tom ohledu mají Poláci úroveň vyšší.

O životě a zlozvycích v chatách možno psát dlouhé kapitoly. Někteří návštěvníci si neuvědomují, že chaty jsou zbudovány jako ochrana před nečasem, jako útulek, kde se turista nají a kde přespí. Je tedy mylný názor těch, kteří přenášejí své zvyklosti z údolí a z měst o pár set metrů výš a chtějí si »za větrem«

vyhazovat z kopýtka až do rána. Oslava Silvestra je pochopitelně výjimkou, ale Silvestra není po celý rok. Chatař na výchovu a usměrnění hostů mnohdy nestačí a převládá-li u něho obchodnické stanovisko, nemá ani zájem. Na druhé straně nutno zase vytknout speciálně horolezcům, že nešetří spolunocležníky a při časném nástupu zcela bezohledně dupou po schodech nahoru dolů. A má-li někdo štěstí, že zastihne turistický nebo horolezecký kurs, to je, panečku, požiteček! Ráno nastane mocné dupání, a kdo snad má tvrdší spánek, probudí ho určitě »služba«, která si popletla v ranním šeru dveře, silně buší a diskretně »přitlumeným« hlasem, který proniká pěti pokoji, vyzývá nevinného nocležníka k nástupu. — Letos v létě, to člověk v přeplněných chatách zažil leccos. Unavení, hladoví turisté se navracejí z tury a rádi by se najedli. Večeře je hotová, ale všechno je obsazené. Letíš k méně obsazenému stolu a uvidíš, že tam sedí důvěrně přitulení spiklenci nad mariášem. Doufáš, že skončí před večeří. Ano! Navečeří se a hrají dál. A vedle jejich stolu přešlapují hladoví turisté a nemají, kam by usedli. — Při podávání jídla je strašný rámus, každý chce být první na řadě, vždyť »On« je nejdůležitější. — Chataři jsou z toho všeho celí diví. Měli by občas uveřejnit své paměti. To byste koukali, co všechno užijí s hosty. Takový »důležitý« pán si objedná meziměstský hovor. Než Praha přijde, chvíli to trvá. Našemu pánovi to trvalo moc dlouho, proto se sebral a šel si na turu. A najednou Praha je tu a pán nikde. — Turisté vůbec ničí chatařům nervy. Stalo se, že si jedna skupina objednala tři měsíce předem noclehy na vysoko pložené chatě. Klidně si přijde — a noclehy nejsou. Proč? Druhá skupina, která již podle svého programu měla odejít a místo uvolnit, se najednou rozhodla, že si pobyt o dva dny prodlouží. Utahání turisté, kteří mají na postele právo, postele nemají. Chatař si to nechce »rozházet« s druhou skupinou, kde je »jeden moc vlivný pán«, a tak dumá a snaží se situaci řešit. Ať to dopadne jak dopadne, chatař po celodenní dřině sám se musí vyspat na podlaze. Tady je nutno apelovat na slušnost turistů a vzájemnou solidaritu. Vysokohorská chata není rodinný pension. A turisté si proto předem zajišťují nocleh, aby mohli dělat program. Chatař jistě rád každému vyhoví. Nesmí mu tedy nikdo znesnadňovat jeho práci sobectvím a bezohledností. — Chatař vůbec musí mít dobré nervy. Myslím, že většinou si je přec jen trochu uchovávají proto, že nechtou pamětní knihy na chatách. Lidé, buďte strážliví při

výlevech vřelých citů na papír. Je to jejich zveřejnění, nezapomínejte na to. A ten humor, jak český, tak slovenský! Rád bych to svedl na vliv německého pivního humoru z dob okupace, když však prohlížím humoristické časopisy a přílohy českých a slovenských listů, nedá se popřít, že »humor« zápisů na chatách je ryze náš.

Chaty v horách — smutná kapitola. Většinou jsou majetkem klubů, o jejichž zásluhách netřeba debatovat. Zdá se však, že aspoň v Tatrách zapomínají zodpovědní činitelé na to, že do hor chodí stále víc lidí. Ti lidé, aspoň ti skutečně »velehorští«, jsou skromní. Jsou ochotni zaplatit, chtějí se však dobře najíst a vyspat. Na jídlo si letos nikdo nemohl stěžovat, ale to spaní. To přestává všechna skromnost, dostanete-li lůžko, jehož drátěnka je tak vytahaná, že se skoro dotýkáte kolegy o poschodí níž. Do chaty zatéká, okny profukuje, jsou vymlácené tabulky, kamna kouří, a pod. Chaty jsou mizerné, ale lanovky se budou stavět. Je to pokrok! A jak se jimi okráší horská příroda! Viz psí bouda — konečná stanice lanovky na Lomnickém štítu. — Bude-li někdo z KČsT nebo KSTL bručet nad údaji mého článku, doporučuji mu, aby se šel vyspat na Téryho chatu. Jejím štěstím je, že ji Maďaři solidně vystavěli a že tam teď jsou dva skvělí hoši, Kacián a Mašlonka, kteří vás znamenitě nakrmí a vynasnaží se zpříjemnit pochmurné prostředí chaty, na niž KSTL zapomíná zcela systematicky. Kdo má doplňovat zařízení chaty? Chatař, který již tak platí znamenitě vysoký nájem, nebo klub, který ten nájem bere? V novinách se toho načteme, co se dělá pro rekreaci pracujících. Jednou by neškodily činy také na zapomenutých horských chatách.

Nepsal jsem článek proto, že rád kritisuji. Psal jsem jej proto, aby si povolání a zodpovědní činitelé a i turisté a horolezci sami více povšimli různých problémů horské turistiky a horolezectví, jejichž rozvoj v poslední době je tak slibný. Přál bych si, aby kluby se věnovaly výchově dorostu a aby nezapomínaly dovychovat i své staré členy. Ani těm to neuškodí. Veřejní činitelé mají se zasadit o to, aby byly vybudovány chaty na vhodných místech a aby vyhovovaly požadavkům těch, pro něž jsou nebo spíše mají být budovány. Nechci ani poukazovat na dávno známá hesla o tom, že peníze, vynaložené (ovšem účelně vynaložené) na turistiku a horolezectví se zcela jistě vrátí v hodnotách neměřitelných na Kčs — ve zdraví, v radostném duševním rozvoji mladé generace.

Zprávy svazové

● **Z valného shromaždenia Sväzu.** V nedeľu 10. VIII. 1947 o 10. hod. konalo sa na Štrbskom plese v čítárni hotelu »Kriváň« valné shromaždenie Sväzu čsl. horolezcov, ktorý sdružuje horolezcov KČA z Prahy i Brna, horolezcov James-u, KČT, Sokola, Junáka, DTJ, VS v Prahe a Brně atď. — Schôdzu zahájil a riadil predseda Sväzu tov. J. Pilnáček ml. Privítal delegátov členských spolkov a všetkých vzácných hostí, menovité delegáciu poľskú v čele s predsedom PTT p. viceministrom Wlady-slawom Wolskim a redaktorom »Taternika« Witoldom H. Paryskim, ďalej privítal univ. prof. Dr. Konst. Čárskeho za Čsl. telovýchovný sväz, predsedu KSTL Gustava Nedobrého a čestných iných hostí, zvlášte z ministerstva školstva. Ďalej v krátkosti načrtol prácu, ťažkosti a význam Sväzu a poďakoval všetkým za prácu a pochopenie. Potom vyzval funkcionárov Sväzu k podaniu správ. Od čítania zápisnice z minulého valného shromaždenia bolo upustené. — Zprávy neprítomného jednatel'a, medzinárodného tajomníka a pokladníka prečítal doc. Dr. Dostál. Miesto omluvivšieho sa náčelníka podal zprávu techn. sboru miestonáčelník Mir. Jedlička. Potom nasledovala zpráva revizorov účtov, ktorí doporučili udelenie absolutória odstupujúcemu výboru. Po udelení absolutória konaly sa voľby nového výboru. Za predsedu Sväzu bol zvolený univ. prof. MUDr. Konštantín Čársky (James). Za podpredsedov: továrnik Jos. Pilnáček (KČA Hradec Králové), doc. Dr. Josef Dostál (KČT), Otakar Rabas (KČA Brno). Náčelník technického sboru: Mir. Jedlička (KČA Praha), miestonáčelník technického sboru: Ing. Alo Huba (JAMES). Jednatel': Dr. Ivo Sovík (KČT Praha). Medzinárodný tajomník: Dr. Otto Jelínek (KČA Praha). Pokladník: Jos. Vrzák (KČA Praha). Druhý jednatel': Věra Kuthanová (KČT Praha). Redaktor »Horolezca«: Dr. Karel Kučera (KČA Praha). Referent pre Slovensko: Dr. Rastislav Roubal (JAMES). Členovia výboru: Karel Glückselig (KČT Praha), pplk. Ing. Juraj Voda (JAMES), Robert Kubín (JAMES), Dušan Mácel (KČA Brno), Frant. Porcal (KČA Turnov), Vladimír Procházka (KČA Turnov), Dr. Karel Šulc (KČT Praha XV), Ing. Zd. Walter (KČT Brno), Zd. Záboj (VS Brno). Náhradníci: IngC Zd. Bret (KČT Praha), prof. Ján Kováčik (JAMES), škpt. Zdeněk Kůs (KČA Praha), Jan Macháček (KČA Olomouc), Hugo Pavlovský (KČT Brno). Revizori: Kamil Linhart (JAMES), Dr. Mir. Mikoláš (KČT Praha), Ant. Zima (KČA Turnov). Náhradník revizorov: Lad. Škvor (KČA Praha). — Po voľbách nasledovali preslovy hostí. Menom poľských horolezcov pozdravil valné shromaždenie predseda PTT p. viceminister W. Wolski, ktorý vyslovil želanie, aby Tatry neboly hranicou, ale pojítkom troch brat-

ských národov Slovákov, Poliakov a Čechov a aby sa na poli tatranskej turistiky a horolezectva vôbec vyvinula čo najužšia spolupráca. Vyslovil nádej, že čoskoro bude obnovený malý pohraničný styk v Tatrách. V závere svojej reči vyhlásil, že spoločná výprava horolezcov z »tej« a z »tamtej« strany Tatier na Kaukaz by bola veľmi dobrou príležitosťou, aby sa naši horolezci vzájomne poznali a aby sa spoznali aj s horolezcami sovietskymi. — Ďalší rečník, Witold H. Paryski, spomínal na vojnovú spoluprácu slovenských a poľských horolezcov, kedy slovenskí horolezci pomáhali ako sa len dalo prenasledovaným Poliakom. Túto príležitosť použil k tomu, aby vyslovil srdečnú vďaku za poskytnutú pomoc. -- Univ. prof. Dr. Čársky vo svojom prejave zdôraznil, že musíme budovať a budovať. Slová zmiznú s nami, preto ak chceme, aby nasledujúce horolezecké generácie na nás spomínali v dobrom, musíme tvoriť hodnoty trvalej ceny, to znamená musíme stavať, budovať. — Za ústredie KSTL prehovoril jeho predseda Gusto Nedobrá a za JAMES Jožko Šimko, ktorý ako vedúci slovenských horolezcov privítal delegátov i hosťov na území Vysokých Tatier a vyslovil pranie, aby spolupráca našich národov na poli horolezectva stala sa už niekedy skutočne úprimnou.

● **Z valného shromaždenia JAMES-u.** Sbor tatranských horolezcov KSTL JAMES mal dňa 9. augusta 1947 na Popradskom plese IV. sjazd výkonných horolezcov. Z hostí na tomto sjazde treba spomenúť predsedu KSTL Gusta Nedobrého a predsedu Sväzu čsl. horolezcov tov. J. Pilnáčka ml. — Nový výbor bol zvolený v tomto složení: predseda Jozef Šimko, školský inšpektor v Kežmarku, I. podpredseda univ. prof. Dr. K. Čársky z Bratislavy, II. podpredseda Jožko Kajan, učiteľ z Dolného Kubína, náčelník Ing. Alo Huba z Bratislavy, podnáčelník a hospodár Ludo Hayde zo Spišskej Novej Vsi, tajomník Robert Kubín z Košíc, pokladník Melinda Bačáni zo Spišskej Novej Vsi, členovia výboru: Viera Zafková (Spiš. Nová Ves), Dr. A. Žabkay (Žilina), Ing. C. Horváth (Svit), doc. MUDr. Gejza Bárdoš a Igor Fábry (Bratislava), Dr. R. Roubal (Praha). Revizori účtov Karol Medveď z Turian a prof. J. Kováčik z Levíc. Výbor prijal nových 16 členov.

Horolezecká kronika

● Z Tatier.

V dňoch 31. VIII.—8. IX. 1947 poriadalo povereníctvo školstva na Téryho chate horolezecký inštruktorský kurz pre 22 účastníkov. Kurz sa konal za veľmi zlého počasia, za sňahových fujavíc a na zľadovateľom

teréne, takže výstupy napr. na Žltú stenu Korosadovičovou cestou, Pyšný pilierom, Ľadová kopa, Široká veža do Sedielka, Baranie rohy, Mačia veža južnou stenou, Veľký Kostol severovýchodnou stenou atď. boli výstupy za podmienok skoro zimných.

Povereníctvu školstva náleží naša srdečná vďaka za usporiadanie a financovanie tohoto kurzu a odvažujeme sa dúfať, že k doplneniu výcviku horolezeckých inštruktorov usporiada aj kurz horolezectva zimného.

Ke zpráve v predešlém čísle o výstupech severní stěnou Malého Kežmarského štítu nutno doplniti, že výstup St. Kovalčíka v tomto roce byl proveden za účasti Čechů Eugena Frössela a Harryho Ráce, při střídavém vedení všech účastníků.

● XXV. horolezecký týždeň JAMES-u.

Sbor tatranských horolezcov KSTL JAMES usporiadal v dňoch od 3.—9. VIII. 1947 svoj tradičný letný horolezecký týždeň. Bol to masový podnik, ktorého sa zúčastnilo 150 členov i nečlenov z 39 miest republiky a jedna študentka z Belgie, vo vekovom rozpätí od 14 do 70 rokov. Ich výkony úspešne reprezentovali 26-ročnú činnosť a priekopnícku prácu JAMES-u v slovenskom horolezectve.

118 výstupov, na ktorých bolo 577 účastníkov za jeden týždeň, je bilancia iste úspešná. Z výkonov spomenieme priestup severovýchodnou stenou Rumanovho štítu, východnou stenou Ganeku, severnou stenou Batizovského štítu, sostup z Vysokej cez Dračí štít, Stanislawského pilier severovýchodnej steny Rumanovho štítu, priestup severozápadnou stenou Východnej Vysokej, južnou stenou Hrubej veže, severovýchodnou stenou Zlobivej, atď.

Prvá skupina bola umiestená na Popradskom plese, II. skupina na chate pod sedlom Váhy a III. skupina, čo je chvályhodná novinka, bola po celý týždeň ubytovaná pod stanami v Kačej doline na brehu Zeleňého plesa.

Dňa 9. augusta 1947 boli položené tri venčeka z horských kvetov na symbolickom cintoríne.

Na 25 letných a 4 zimných horolezeckých týždňoch JAMES-u bolo vykonaných 885 výstupov, na ktorých bolo 7.381 účastníkov.

Obširna oficiálna zpráva o XXV. týždni JAMES-u bude uverejnená v »Krásach Slovenska«.

● Valné shromaždenie Klubu Wysokogorskiego PTT.

Dňa 14. septembra t. r. konalo sa v Zakopanom valné shromaždenie K. W. PTT. Sväz čsl. horolezcov bol pozvaný na toto shromaždenie a ako svojich oficiálnych zástupcov delegoval predsedu JAMES-u Joža Šimku

a Melindu Bačáni. Menovaní delegáti, vybavení priepustkami používanými pri malom pohraničnom styku, dočkali sa na hraniciach v Javorine v Lysej Pol'ane nepříjemného prekvapenia a nepříjemností zo strany pol'ských pohraničných orgánov, ktoré Bačániovej a Šimkovi nepovolily vstup na pol'ské územie. Zpráva o celej veci bola diplomatickou cestou postúpená predsedovi PTT p. viceministrovi Wolskému.

Prosíme preto K. W., aby z uvedenej príčiny omluvil neúčast zástupcov Svazu čsl. horolezcov na svojom valnom shromaždení.

● Státní kurs pro výcvik instruktorů vysokohorské turistiky

konal se ve Vysokých Tatrách 10.—20. srpna 1947 za vedení Doc. Dr. Jos. Dostála. Z pověření MŠO/c byl kurs uspořádán Horolezeckou komisí Klubu českých turistů za spoluúčasti Svazu čsl. horolezců. Byl to již druhý kurs tohoto druhu a čtená účast (45 frekventantů) svědčí o potřebě takového školení. Účelem kursu byl výcvik již osvědčených turistických vůdců, znalých základů horolezectví, aby byli schopni vést a pořádat zájezdy do vysokých hor. Za vedení sedmi instruktorů (Dr. Dostál, Zd. Bret, Bl. Cvrková, Eva Havelková, Mil. Schüller, Václ. Schuster a Jar. Skokan) byly prakticky probrány všechny úkony vysokohorské turistiky, od nástupů a chůze až po jednodušší výkony lezecké. Technika lezecká byla do kursovního cvičení zařazena proto, aby absolventi při nehodách, zabloudění a při záchranných výpravách byli schopni zdolat obtížnější lezecké terény. Výsledek kursu byl plně uspokojivý, a závěrečná klasifikace po provedených praktických zkouškách ukázala výsledek:

- 11 frekventantů prospělo velmi dobře (oprávnění k vůdcovské funkci na terénech II a III),
- 24 frekventantů prospělo dobře (na terény do I),
- 8 frekventantů prospělo dostatečně (na terény chodecké),
- 1 pro tělesnou indisposici nevyhověl,
- 2 pro předčasný odchod z kursu nebyli klasifikováni.

Kurs byl zahájen v den Sjezdu čsl. horolezců a frekventantům dána tak příležitost poznati všechny slovenské i české horolezce. K závěru kursu přednášel předseda KSTL Gustav Nedobrá o záchranné službě v Tatrách. Po skončení kursu bylo provedeno několik obtížnějších výstupů pod vedením instruktorů, jako ukázky těžkých a velmi těžkých terénů.

Pořadatelstvo kursu děkuje MŠO/c za vzácné pochopení, s nímž vyšlo vstříc tak žádoucímu školení vysokohorských turistických vůdců-amatérů a doporučuje, aby v pořádání těchto kursů bylo každoročně pokračováno.

Dostál.

● Státní kurs pro horolezecké instruktory na cvičných skalách

byl uspořádán Svazem čsl. horolezců z pověření MŠO/c v Prachovských skalách ve dnech 28. IX. až 5. X. 1947. Vedoucí kursu byl Vl. Procházka, instruktory: Lad. Vodháněl, Ivo Novotný, Jaroslav Němeček, Jiří Šimon, Ant. Zima, Stan. Herčík a Bl. Cvrková. Z 29 frekventantů bylo klasifikováno 28, z nich 8 velmi dobře, 19 dobře a 1 pro fyzickou indispozici po stránce lezecké techniky neuspěl. Cvičení bylo prováděno na skalách ve skalním městě v tomto postupu: 1. den: technické vstupní zkoušky, 2. den: komínová technika, 3. den: spárová technika, 4. den: cvičení v orientaci a čtení průvodců, 5. den: stěnové lezení, 6. den: cvičné vedení výstupů, 7. den: cvičné vedení obtížných výstupů a 8. den: oprava některých lezeckých zařízení ve skalách (skoby, kruhy a pod.).

Po stránce výchovné splnil kurs svůj úkol dokonale. Vzhledem k dávnejší tradici lezeckého sportu na pískovcových skalách je nynější iniciativní podnik MŠO/c velice záslužný a jeho výsledkem je 27 nových cvičitelů pro horolezecký sport na skalách v nížinách. Je to nejen výborná příprava pro horolezectví ve vysokých horách, ale neméně důležité je i zdokonalení technických lezeckých schopností u četných lezců na pískovcích, kde bude nyní jistě udržena stará česká tradice i v mladších ročnících.

Určitý vliv etický i estetický na frekventanty byl patrný, ač to byl účel kursu právě v poslední řadě. Dostál.

Horská literatura

Dr K. K.:

ČESKÁ HOROLEZECKÁ LITERATURA DO ROKU 1946.

S celkovým hospodářským a politickým útlakem za války bylo přirozené, že i česká horská literatura nemohla počítati s nějakým rozmachem, nutno uvítati proto i to málo, co vyšlo, jako přínos.

Do budoucna bude záhodno vydati jednak důkladnou technickou příručku pro naše horolezce, dále dobrými překlady seznámiti širší členstvo s klasickými spisy horolezeckými.

Počátek těchto dobrých překladů spatřuji v Kroutilově překladu díla J. Kugyho »Aus dem Leben eines Bergsteigers«. Najde se u nás překladatel, který by přeložil Whymperovo »Scrambles among the Alps« a Q. Reyův »Matterhorn«?

Antonín Veverka: **Boj o vrcholy.** Knížka vyšla za války a určená hlavně pro mládež, obsahuje zážitky autorovy z Tater a vyličení výstupů v Alpách i mimoevropských horách podle pamětí přímých účast-

níků. Zisk pro mládež je hlavně ve vyličení charakterů lezců, za války byla tato knížka dobrým přínosem nepolitickým v záplavě knih obsahu zásadně opačného.

Julius Kugy: Ze života horolezce. Přeložil Dr František Kroutil. Krásné dílo znalce Julských Alp Julia Kugyho přiblížil nám vzorný překlad našeho člena. Řada fotografií, mezi jiným též snímky † Josefa Janěby jest doplňkem, zcela odpovídajícím významu knihy. Za války nám bylo po přečtení této knihy smutno u vědomí, o co jsme připraveni a co pro nás hory znamenají. Nasvědčuje tomu také rozebrání překladu ve velmi krátké době a myslím, že i nové vydání by při nynějším rozsahu našeho horolezectví mělo úspěch.

František Kutta: Horolezecká abeceda. Nákladem Klubu českých turistů v Praze, I. vydání 1944, II. vydání 1945. — Stran 35, cena Kčs 15,—.

František Kutta: Horolezecká technika. Nákladem klubů českých turistů v Praze, I. vydání 1946. Stran 33, cena Kčs 30,—.

Mladý průbojný lezec během války napsal prvou příručku, která vyšla po válce již v druhém vydání, jejím doplňkem je příručka druhá. Obě knížky jsou prvními rukověťmi výcviku na cvičných skalách u nás (nehledě k rozebranému a zastaralému spisu Kunaver-Vosátka: Do hor) a systematicky probírají technické věci vlastního lezení s výslovným určením a zaměřením pro cvičné skály. Jejich předností je zejména soubor všech zkušeností, které autor během poměrně krátké lezecké činnosti mohl získati a které plně vyhovují pro cvičné skály, dále instruktivní obrázky. V dřívějších ročnících tohoto časopisu bylo několik článků o lezení v pískovci a ve cvičných skalách, uvedené příručky probírají toto souborně, jištění pomocí smyček a uzlů je zpracováno tiskem u nás po první. — Iniciativní autor přispívá horolezeckými články i do jiných listů a časopisů a jest na něm, aby po dalších zkušenostech v horách jako zdatný lezec osvědčil se též v technickém dění našeho svazu.

Dr K. K.:

BRITSKÁ HORSKÁ LITERATURA.

(Pokračování.)

Nucená přestávka ve světovém horolezectví výkonném v letech 1939—1945 byla příčinou, že horolezci a cestovatelé obrátili se k literárnímu zachycení svých výzkumů, vzpomínek a zkušeností. Můžeme tak usouditi z poměrně velkého počtu knih a spisů, vyšlých v cizině během války a pojednávajících o horách.

Navazuji zde na článek p. Vlad. Žikeše z předešlého čísla a chci se postupně zmíniti o význačnějších spisech a spisovatelích podrobněji. Tyto

přehledy o literatuře během války jsou sestaveny zejména z recensí, poznámek a přehledů britského »Alpine Journalu« 1940—1947 a z knih, které jsou k dosažení. Uvedený »Alpine Journal« obdržel náš Svaz od sekretáře Alpine Clubu, p. Bryana Donkina, u příležitosti jeho zájezdu do Tater v červenci 1947.

Do pražských knihkupectví došly následující díla:

Arnold Lunn: **Mountain Jubilee** (Horské výročí), napsáno 1942, IV. vydání 1946, nákl. Eyre & Spottiswoode, London. — Autor, známý lyžař a zakladatel sjezdařských závodních disciplín, vzpomíná 50 let činnosti horolezecké a na lyžích, zejména vývoje mezi dvěma světovými válkami. 287 stránek mluví vybranými kapitolami o všem možném, co souvisí s britským horolezectvím a lyžařstvím. Uvádíme zde názvy některých kapitol: Zlaté výročí, Hory mládí, »Včera — před mnohými lety«, Neprozkoumaný kraj, »Deos qui novit agrestes«, Zlatý věk britského lyžařství, »Loňské sněhy«, FIS panorama, Stíny nad Švýcarskem, Alpy a Andy, »V nebi je svět«. — Jsou to vzpomínky, které možno srovnati s Kugyho »Životem horolezce« a překlad této knihy byl by také záslužný čin pro naše horolezce i lyžaře. Zajímavé je stanovisko k německým lyžařům a vztahům, modifikovaným válkou.

Vareschi-Krause: **Mountains in Flower** (Hory v květech), III. vydání 1947, nákladem Lindsay Drummond, London. Dvaasedmdesát výtečných snímků hlavních horských rostlin, vyfotografovaných ve vlastním horském prostředí s popisem je fotografickou obdobou české knihy »Horské rostliny« prof. Dr. Nováka a mistra Svolinského, kde květiny jsou kresleny a kolorovány. Kdo je kromě horolezce a botanika ještě fotograf, tomu dá kniha velmi mnoho motivů pro snímky v horách.

Cyril Douglas Milner: **Mountain Photography** (Horská fotografie), II. vydání 1946, nákl. The Focal Press, London - New York, 238 stran. — Je to první úplná kniha o horské fotografii v anglické řeči. Autor, který zná hory velmi dobře na »horším konci lana«, zpracovává fotografickou tematiku ze všech hledisek a technicky probírá všechny otázky. Nasvědčuje tomu již rozdělení na hlavní oddíly: hory s hlediska fotografa, výzbroj, hora, oko a komora, volba objektu, světlo, stín a ovzduší, volba materiálu a expozice, obrazová činnost, lezecké snímky, jeskyně, sníh a led, speciální techniky, barevná fotografie, vědecké snímky. — Oddíl o obrazové činnosti je na pouhých šest stránek, ale obsahově vydá za celou literaturu, která kdy vyšla o motivech snímků v horách. Pokusím se časem hesla, která autor uvádí vždy závěrem ke každé kapitole, přeložiti a uveřejniti v tomto časopise. — Ukázky snímků různých autorů z různých hor a diagramy doplňují toto dílo.

Scott Russell: **Mountain Prospect** (Horské pohledy). Stran XVI-248, 46 vyobrazení, 7 map, předmluva od G. W. Younga, vydáno u Chatto & Windus, London 1946. — Opět jedno dílo horolezce, botanika a vojáka v jedné osobě. Horolezecké počátky v mládí na Novém Zélandě, botanické studie v Londýně, zájezdy do Alp, účast na botanické exkursy do Arktidy na ostrov Jan Mayen, účast na Shiptonově výpravě do Karakorum, pád do japonského zajetí v Singapore 1941, to vše jistě je zajímavým obsahem knihy pro horolezce i botanika. (Pokračování.)

Zprávy redakční

● V příštím ročníku budeme pravidelně již uveřejňovati fotografie a náčrty k jednotlivým článkům, jakož i význačné snímky, které svou kvalitou dle rozhodnutí redakce stojí za samostatné otištění. K reprodukci bude vždy nutno přiložiti otisk na lesklém papíře, rozměrů nejlépe 9×12 cm, 10×15 cm a 13×18 cm, eventuelně i negativ.

● Vyrovnal jste již předplatné za »Horolezce« za rok 1947? I my máme svoje závazky vůči tiskárně a dodavatelům, kterým musíme dostáti. Nemáte-li z posledního čísla složenku Poštovní spořitelny v Praze, pošlete předplatné blanco složenkou nebo převodním příkazem na náš účet u Poštovní spořitelny v Praze číslo 48.284.

● Rada našich příslušníků nedostala ještě časopis. Závada je v tom, že jednotlivé členské spolky neoznámily dosud jména všech svých členů a zájemců o časopis. Tyto adresy zájemců jakož i reklamace jednotlivých čísel a objednávky zasílejte na adresu časopisu: Praha II, Václavské nám. č. 64.

● Při nejlepší vůli nebudeme moci vyhověti novým zájemcům a novým předplatitelům, kteří žádají prvé dvojčíslu časopisu, které jest rozebráno, zbytek vrácených čísel je rezervován pro cizinu a pro knihovny. Pro nové předplatitele a odběratele, kteří nedostanou toto prvé dvojčíslu, upravujeme předplatné pro letošní ročník 1947 na Kčs 30,—.

HOROLEZEC, věstník Svazu československých horolezců, vychází šestkrát do roka. • Vydavatel: Svaz československých horolezců v Praze. • Redakce a administrace: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Odpovědný zástupce listu: JUDr Karel Kučera, advokát, Praha II, Václavské nám. č. 64. Účet Poštovní spořitelny v Praze č. 48.284. • Tiskne Ant. Lapáček, Praha-Karlín, Poděbradova 2. • Expedice: Praha II, Václavské nám. 64. • Novinová sazba povolena ředitel. pošt v Praze pod č. j. IA-Gre-2372-OB/1947. Dohledací pošt. úřad P r a h a 25.